ԲԱԶՄԱՎԷՊ

ՕՐԱԳԻՐ

ԲՆԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԱԿԱՆ

ԳԻՏԵԼԻՔԱՑ

Ա. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 12. **1843** ՑՈՒՆԻՍԻ 15.

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Օդիակոսի լոյս։

Օդուսկոսի լոյս ըսուածը կարգէ դուրս պայծառութիւն մըն է որ արեւը մտնելէն ետքը կամ ելլելէն առաջ հորիզոնին վրայ կերեւնայ։ Վերպետ աս երեւութիս ստոյգ պատճառը դեռ չէ իմացուած, բայց հիմակուան քնաբաններուն հաւանական կարծիքն է մէյմըն թէ աստղ պատճառը աստղները կամ շանթաքարերը կրնան ըլլալ, որ երբոր երկրիս դիքը արեւու հասարակածին շուրջը կխնայ, բոլորը մէկէն մէկ կարգի վրայ կերեսնենք. և ան ատեն որովհետև աս մարմինները խիստ պզտիկ ըլլալով զատ զատ չեն երեւնար, շատը մէկտեղ՝ տարածուած լոյսի մը պէս կերեսնուին. և երկրորդ՝ ոմանք ալ կըզգնեն, թէ աս երեւոյթը կրնայ առաջ գալ արեւուն մթնոլորտէն, այսինքն լուսոյ շառաւիղները իր մթնոլորտին մէջէն անցնելու ատեն կրբեկանին, ու բուրգի ձեւ կառնեն, ինչպէս որ մենք ալ կերեսնենք։

Այս զոդիակոսի լոյսը այրեցած գօտիին տակը գրեթէ միշտ կերեւնայ, ու խիստ թափանցիկ է, մանաւանդ արեւուն ամբողջական խաւարման ատենը. իսկ բարեխառն երկիրներու մէջ սովորաբար գիշերահաւասարի ատեններէը կերեւնայ։ Այնքը կամ խարիսխը միշտ միակերպ չէ, 8 աստիճանէն մինչեւ 30 աստիճանի չափ կըլլայ. իսկ երկայնութիւնը արեւուն քովէն մինչեւ լուսոյն ծայրը կամ գագաթը՝ սովորաբար 45 աստիճան է. բայց վենկրէ աստղաբաշխը այրեցած գօտիին տակը տեսեր է որ 120 աստիճանի տարածութիւն ունի եղեր։

Օդիակոսին լոյսը գիտողներուն առջինը Կարդեսիոս եղած է. բայց աւելի քննողը Վասսինի աստղաբաշխը եղաւ, որ կրսեր թէ աս լոյսը արեւուն մօտ եղած մանր մոլորակներէն անդրադարձած լոյս մըն է։ Ոմանք չիմացեցին զոդիակոսի լոյսը հիւսիսայգին հետ. բայց աստիք իրարմէ շատ տարբերութիւն ունին, մանաւանդ աս կողմանէ որ զոդիակոսին լոյսը աւելի այրեցած գօտիին մէջ կերեւնայ, ու քիչ անգամ բարեխառն գօտիները մէջ. իսկ հիւսիսայգը՝ միայն երկու բեւեռներուն մօտ կերեսնուի։